

plinis contemplativis consideratus est ultima causarum. Cæterum ex his sententiis posterior veritati est maximè consentanea, quam idcirco amplectimur rejicientes priorem, quia debili admodum nititur fundamento. Quod autem attinet ad argumenta pro eadem allata, respondeo ad primum argumenti assumptionem & ejus probationem, actionem finis consistere non solum in alliciendo, sed potius in perficiendo rem jam suis causis essentialibus constitutam, ut loquitur doctiss. *Ursin. in log. pag. 126.* Probatio igitur insufficientis. Taceo jam, quòd finis ita consideratus non sit finis, sed adjunctum efficientis. Unde sic arguo. Omnis causa refertur ad suum causatum. Ratio est. Quia causa & causatum sunt entia respectiva. Atqui finis intentionalis non refertur ad finitum, quod sic probatur. Respectus inter causam & causatum dicitur causalitas. Atqui inter finem intentionalem & finitum nulla intercedit causatio, ut supra firmissimis probatum argumentis. E. finis intentionalis non est causa. Ad secundum argumentum respondeo: motum illum duplicem in reliquis causis non involvere compositionem. Deinde quod duplex & qualis est res, totum est & talis est rei motus. Verissimum. Atqui finis est duplex: realis & intentionalis. doctiss. *Ursinus in log. pag. 128.* E. motus ejus erit duplex, realis & imaginarius. Applicabo: Finis realis non movet efficientem, sed idea duntaxat realis finis, quæ est in mente efficientis. Visne aliter? Finis movet non proprie, sed improprie & metaphoricè; si autem proprie moveret, procederet argumentum. Ad tertium argumentum eadem responsio potest applicari limitando hoc modo: movens proprie est prius moto. Jam minor laborat clencho à dicto secundum quid. Finis enim movet non proprie, sed improprie & metaphoricè, ut supra probatum. Quoniam igitur non solum ex argumentis pro thesi allatis, sed etiam ex solutionibus contrariorum argumentorum patet, negativam thesin argui falsitatis, repetimus nostram thesin: *Finis est ultima causarum.*

Affirmans
thesi ar-
probat. *Ursin.*

Responde-
tur ad ar-
gumenta
pro negãte
allata.

DISQUISITIO XVII

Quid sit effectum, item an sit quadruplex?

Quamvis de uno relatorum post alterum agere videatur supervacaneum, cum unum ex alterius cognitione innotescat: liber tamen gratia exercitii unam atque alteram de effecto adungere quaestivulam.

Quæritur autem primò, quid sit effectum? Respon. Effectum definitur à Keckermanno l. 1. hyst. log. c. 19. id quod à causa pendet, cui definitioni si modò explicite addatur genus, quod est principiarum, eadem nobis haud displicet. Quæritur ulterius, quotuplex sit idem? Respon. hæc de re non consentiunt philosophi. Quidam enim dicunt esse simplex, quidam verò quadruplex. Sed hi facillimo labore possunt conciliari, si modò dicamus effectum considerari dupliciter: uno modo in se, & tum esse simplex: Quia omnes causæ conspirant ad unicum effectum producendum, Aristot. 3. phys. text. 64. alio modo respectu causæ, & tum esse quadruplex, sicut est causa: Quia eadem est natura relatorum. Concludo igitur, causatum re ipsa sive realiter esse unum quid: ratione verò sive diverso respectu quadruplex. Verissimum.

DISQUISITIO XVIII.

An propter quod unumquodq. tale est, illud sit magis tale.

CAnon hic est Aristotelis, qui hunc in modum illum effert *post. c. 2. s. 14.* Αει δία δ' εχασον ευειρο μαλλον ισα εχει. sed sapius fallit, quare nos eundem cum Philosophis in hunc modum restringimus & limitamus: 1. requiritur ut causa sit per se. Unde non valet: Rusticus est ebrius propter vinum. E. vinum est magis ebrium. Nam vinum per se, & quâ vinum est, non inebriat, sed quâ immodicè sumptum. 2. requiritur ut affectio, à qua talis denominatur causa & effectus, utriq; insit. Quare non valet: Hæc res est calida propter solem. E. sol est magis calidus. Quia calor rei solùm formaliter, non soli, nisi eminenter, inest, ut supra dictum. 3. Ut eadem affectio recipiat magis & minus. Non igitur valet: Filius est homo propter patrem. E. pater est magis homo. Humanitas enim magis & minus non recipit. Videatur Keckermannus *system. logic. cap. 19.*

COROL.